01/10/2020

Από τον Ρωμανό τον Μελωδό στον Οδυσσέα Ελύτη

/ Γνώμες

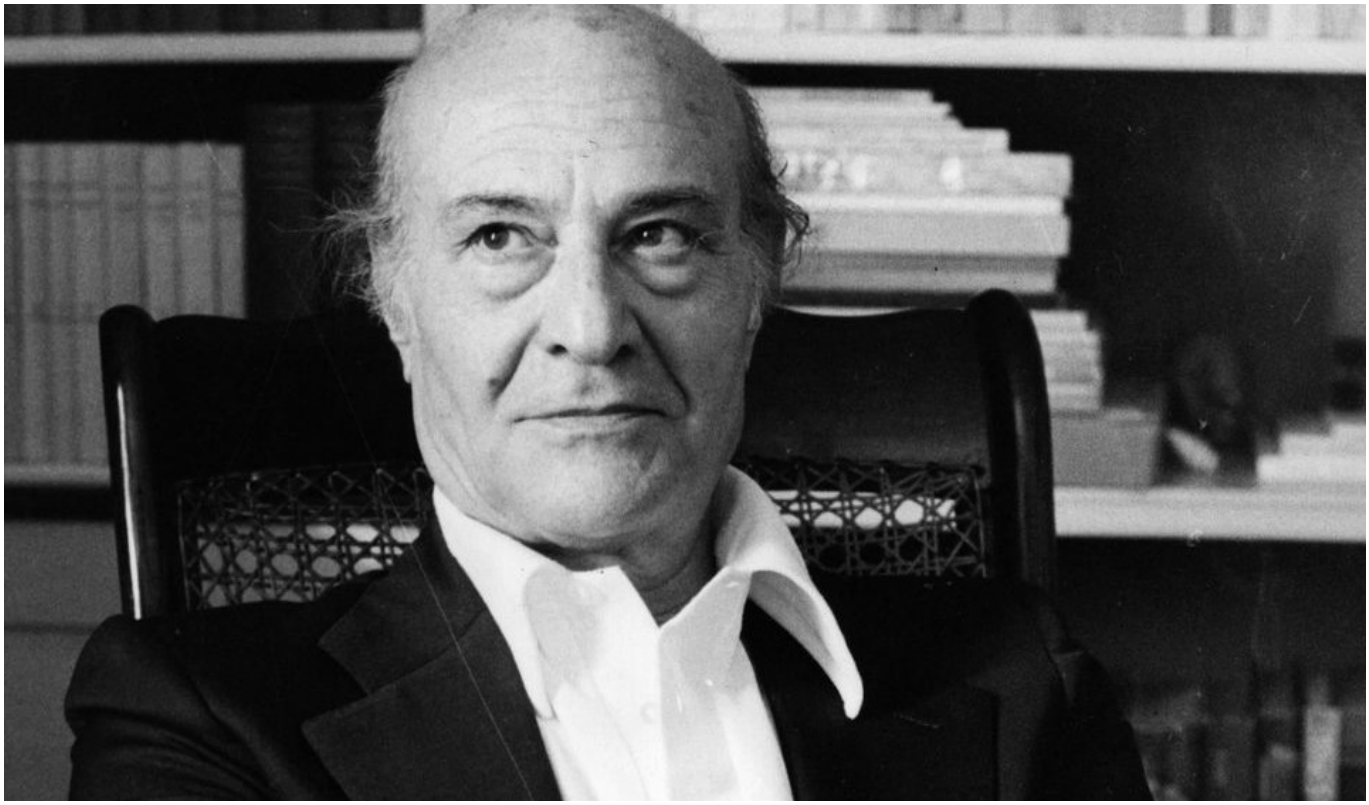

***Γράφει ο* Αρχιμ. Θεόφιλος Λεμοντζής, Δρ. Θεολογίας**

Δεν θα ξεχάσω ποτέ τον αείμνηστο καθηγητή Θεολογίας Νικόλαο Ματσούκα όταν κατά τη διάρκεια του μαθήματος του στη Θεολογική Σχολή του ΑΠΘ σε μια αποστροφή του λόγου του.

Είπε ότι οι μαθητές μας στα σχολεία θα μπορούσαν να μάθουν την Ορθόδοξη διδασκαλία της Εκκλησίας μας μελετώντας απλά και μόνο τα λογοτεχνικά κείμενα των συγγραφέων της γενιάς του ΄30 διότι αυτοί οι λογοτέχνες είχαν διαβάσει και μελετήσει τα εκκλησιαστικά και πατερικά κείμενα από τα οποία εμπνεύστηκαν.

Πράγματι, μια απλή μελέτη του έργου της νεοελληνικής διανόησης είναι ικανή να καταδείξει ότι η Ορθόδοξη θεολογία έχει διαποτίσει το σύγχρονο πολιτισμό των νεοελλήνων μόνο και μόνο από τους όρους και τις λέξεις που χρησιμοποιούνται. Άραγε ο τίτλος του έργου «Άξιον εστίν» του μεγάλου νομπελίστα Οδυσσέα Ελύτη δεν παραπέμπει σε εκκλησιαστικό ύμνο; Εκφράσεις επίσης από το έργο του όπως «Της δικαιοσύνης ήλιε νοητέ», δεν παραπέμπει σε εκκλησιαστικά κείμενα; (βλ. το

τροπάριο του Εσπερινού των Χριστουγέννων:«Ανέτειλας Χριστέ εκ Παρθένου, νοητέ Ήλιε της Δικαιοσύνης, και Αστήρ σε υπέδειξεν, εν σπηλαίω χωρούμενον τον αχώρητον...»

Η ποιητική γλώσσα του Ελύτη διακρίνεται για την επίδραση από το λόγο του Ευαγγελίου και τη βυζαντινή υμνογραφία. Η βασική του ποιητική σύνθεση το «Άξιον εστίν»που διαιρείται σε τρία μέρη και τιτλοφορείται: «Η Γένεσις», «Τα Πάθη», «Δοξαστικόν» βασίζεται πάνω στη λειτουργική παράδοση. Σύμφωνα με τον Ανδριόπουλο η επιρροή του Ρωμανού του Μελωδού είναι εμφανής στο έργο του Ελύτη. Μάλιστα σημειώνει ότι «όπως έχει ο ίδιος ο Ελύτης αναφέρει, ακολούθησε το παράδειγμα του Ρωμανού για την αρχιτεκτονική του «Άξιον εστίν».

Ο Ελύτης είναι ο πρώτος και ο μόνος που ασχολήθηκε μέχρι σήμερα συστηματικά με την ποιητική του Ρωμανού του Μελωδού που τον έχει μελετήσει βαθιά και τονίζει πως «σε μια ενότητα του δοκιμίου του, ο Ελύτης προβαίνει σε μια επί τροχάδην αναφορά στην ελληνική ποίηση για να καταδείξει τη συμβολή του Ρωμανού στην αναζωογόνηση της, καθώς ο Ρωμανός έχει μια ιδιαίτερη αξία για τον Ελύτη ως εκφραστής της ελληνικότητας με όχημα τη γλώσσα. Είναι γι αυτόν ένας πυλώνας της ελληνικής συνέχειας».

Πηγή: pemptousia.gr